

برنامه پزشک خانواده؛ فرصتی جهت مدیریت استئوپروز

دکتر علیرضا رئیسی

معاون بهداشت

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

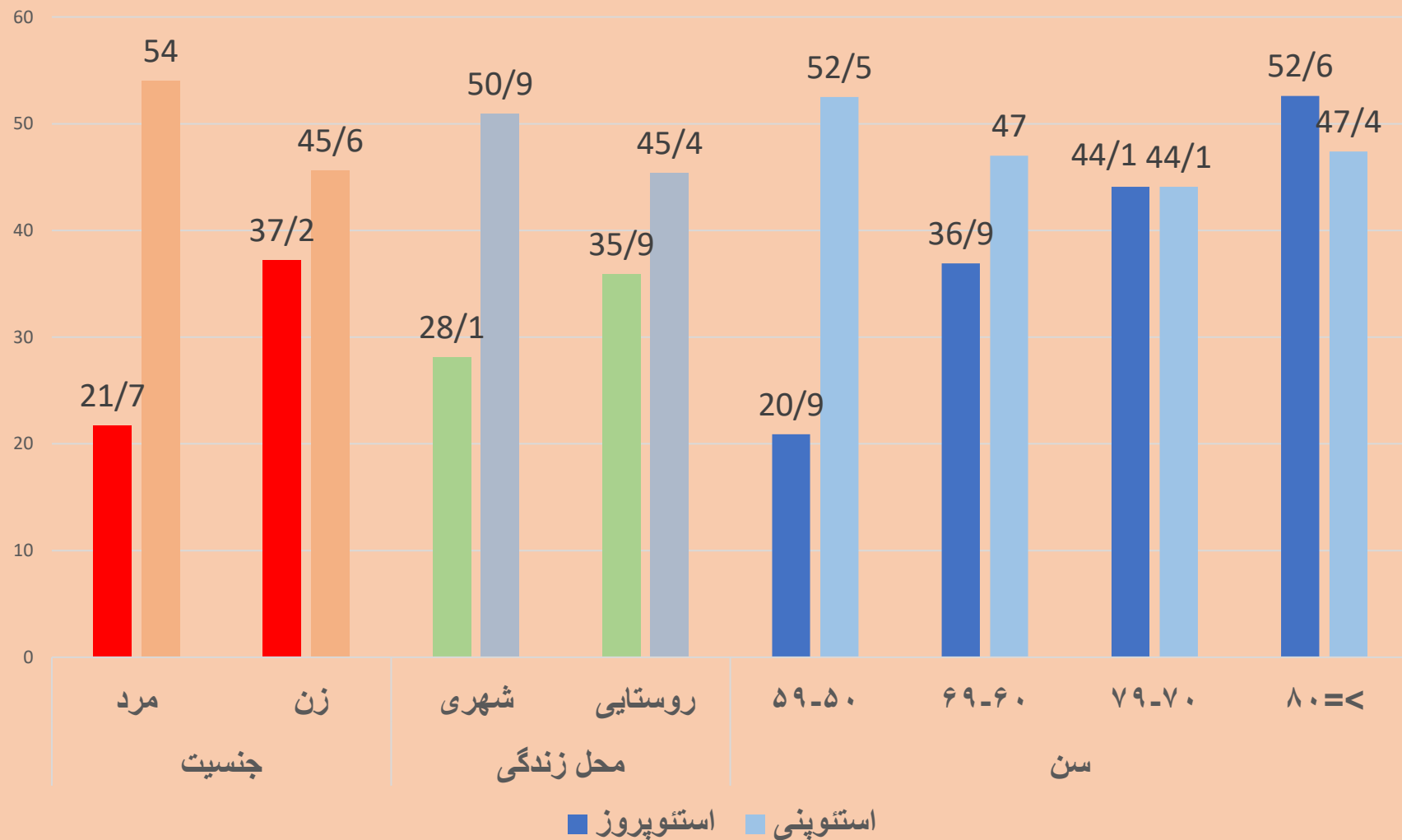
سال ۱۴۰۴

اقدامات اداره بیماری های عضلانی - اسکلتی در حوزه استئوپروز از سال ۱۳۹۷ تا کنون

- ✓ انجام بررسی وضعیت استئوپروز در ایرانیان با انجام پیمایش IMOS (Iranian multicenter osteoporosis survey) با هدف برآورد شیوع پوکی استخوان، استئوپنی و سارکوپنی و عوامل خطر آن ها در سطح کشور
- ✓ برگزاری پویش سالانه پوکی استخوان همزمان با روز جهانی پوکی استخوان از سال ۱۳۹۷ هر سال به طور ساختارمند و با هدف افزایش آگاهی عموم جامعه و تمرکز بر آموزش زنان ۵۰ سال و بالاتر
- ✓ برگزاری ۹ دوره آموزش مجازی اصول مدیریت و درمان استئوپروز پزشکان عمومی و خانواده شاغل در نظام ارجاع
- ✓ بررسی تعداد و وضعیت دستگاه های دانسیتومتری در دانشگاه های علوم پزشکی کشور
- ✓ تعیین ابزار غربالگری استئوپروز مطابق با شرایط و جمعیت ایران و تعیین ارزش تشخیصی ابزارهای مورد استفاده در آن در دانشگاه علوم پزشکی همدان
- ✓ اجرای پایلوت برنامه کنترل بیماری پوکی استخوان و پیشگیری از بروز شکستگی های ناشی از آن در دانشگاه های علوم پزشکی همدان، کاشان، زاهدان، اراک و قزوین
- ✓ راه اندازی و گسترش کلینیک های پیشگیری از شکستگی های ثانویه (استئوپاد) در بیمارستان های منتخب، از جمله بیمارستان شفاپایان دانشگاه علوم پزشکی ایران، بیمارستان ۵ آذر دانشگاه علوم پزشکی گلستان، بیمارستان بعثت دانشگاه علوم پزشکی همدان، بیمارستان امام خمینی دانشگاه علوم پزشکی مازندران

نتایج پیمایش ایموس (IMOS)
بررسی وضعیت استئوپروز در ایرانیان

شیوع بیماری استئوپروز و استئوپنی در جمعیت کشور

جدول شیوع استئوپروز و استئوپنی در جمعیت کشور
در مجموع و به تفکیک جنس، محل سکونت (شهر/روستا) و گروه های سنی
در پیمایش چند مرکزی پوکی استخوان ایرانیان (آیموس)

استثوپنی				استثوپروز				
95% CI		انحراف معیار	شیوع	95% CI		انحراف معیار	شیوع	
%۵۲,۱	%۴۶,۹	%۱,۳	%۴۹,۵	%۳۲,۴	%۲۷,۷	%۱,۲	%۳۰	کل جمعیت
%۵۷,۸	%۵۰,۱	%۲	%۵۴	%۲۵	%۱۸,۷	%۱,۶	%۲۱,۷	مرد
%۴۹,۲	%۴۲,۱	%۱,۸	%۴۵,۶	%۴۰,۶	%۳۳,۸	%۱,۷	%۳۷,۲	زن
%۵۳,۹	%۴۷,۸	%۱,۵	%۵۰,۹	%۳۰,۹	%۲۵,۴	%۱,۴	%۲۸,۱	شهری
%۵۰,۶	%۴۰,۳	%۲,۶	%۴۵,۴	%۴۱	%۳۱,۱	%۲,۵	%۳۵,۹	روستایی
%۵۶,۲	%۴۸,۸	%۱,۹	%۵۲,۵	%۲۴	%۱۸	%۱,۵	%۲۰,۹	۵۰-۵۹ سال
%۵۱,۴	%۴۲,۷	%۲,۲	%۴۷	%۴۱,۲	%۳۲,۸	%۲,۱	%۳۶,۹	۶۰-۶۹ سال
%۵۱,۹	%۳۶,۶	%۳,۹	%۴۴,۱	%۵۱,۹	%۳۶,۶	%۳,۹	%۴۴,۱	۷۰-۷۹ سال
%۶۳	%۳۲,۲	%۸,۱	%۴۷,۴	%۶۷,۸	%۳۷	%۸,۱	%۵۲,۶	۸۰ ≥ سال

جدول شیوع مصرف ناکافی کلسیم و ویتامین D و مصرف دخانیات در جمعیت کشور

در مجموع و به تفکیک جنس، محل سکونت (شهر/روستا) و گروه های سنی

در پیمایش چند مرکزی پوکی استخوان ایرانیان (آیموس)

شیوع مصرف دخانیات	شیوع مصرف ناکافی ویتامین D	شیوع مصرف ناکافی کلسیم		
12.1	32.2	68.1	کل	
2.2	26.3	75.5	زنان	جنسیت
23.8	39.3	59.1	مردان	
12.8	30.4	67.1	شهری	محل زندگی
9.8	37.2	70.9	روستایی	
11.1	31.5	68.4	۵۴-۵۰	سن
14.8	29.9	63	۵۹-۵۵	
13.6	35.9	68.3	۶۴-۶۰	
9.4	33	75.3	۶۹-۶۵	
9.8	30	67.9	۷۰ ≤	

شرایط موجود

- شیوع بالای بیماری و عوامل خطر آن اجرای برنامه های جامعه محور (غربالگری) را ضروری می نماید
- شکاف وسیع در تشخیص و درمان بیماری علیرغم مهیا بودن درمان؛ اجرای برنامه های مبتنی بر پیگیری و مراقبت را ضروری می نماید
- ناآگاهی وسیع مردم در مورد بیماری و کم بودن مشارکت ایشان در خودمراقبتی و کاربرد درمان کافی توسط بیماران؛ ارتقا سواد سلامت عموم با بهره گیری از ظرفیت معاونت بهداشتی دانشگاه ها و برگزاری کمپین های گسترده لازم می نماید

برنامه پزشکی خانواده

با ظرفیت

بهبود شاخص های پیشگیری و مدیریت بیماری های مزمن

افزایش دسترسی به خدمات پایه سلامت

کاهش هزینه های پرداختی مردم

افزایش کارایی درمان و ارائه خدمات از طریق آموزش استاندارد و پایش و رصد های دوره ای

استقرار نظام ارجاع الکترونیک و بازخورد موثر بین سطوح ارائه خدمات

فرصت مدیریت استئوپروز

در کشور می باشد

پایلوت برنامه پوکی استخوان و پیشگیری از شکستگی های ناشی از آن

اهداف شناسایی و غربالگری استئوپروز

- تعیین شدت استئوپروز یا از دست دادن استخوان در بیماران مشکوک به استئوپروز (مانند بیماران با شکستگی یا شواهد رادیولوژیک استئوپنی)
- تعیین ریسک شکستگی- به خصوص در ترکیب با سایر فاکتورهای خطر شکستگی
- تعیین افراد واجد شرایط درمان دارویی
- تعیین تغییرات تراکم استخوان طی زمان در بیماران درمان شده و درمان نشده
- افزایش مقبولیت و تبعیت درمان
- ارزیابی عواقب استخوانی بیماری ها، شرایط یا داروهایی که باعث از دست دادن استخوان می شود

بارگذاری ارزیابی وضعیت استئوپروز و نیاز به انجام دانسیتومتری در پرونده الکترونیک سلامت (در دانشگاه های پایلوت)

مدیریت سامانه

ثبت نام و سرشماری

ارائه خدمت

ثبت وقایع

آزمایش ها

گزارش ها

پیام ها

گزارشهای دوره ای

خروج

پایگاه سلامت ضمیمه کشاورز 1

خدمت گیرنده مریم محمدی

فهرست خانوار مریم محمدی

وزن گیری مادر باردار

محبوبه درمان[مراقب سلامت]

101006071

کنترل بیماری استئوپروز و پیشگیری از بروز شکستگی ناشی از آن - غیر پزشک

چک لیست ارزیابی خطر شکستگی اپرا

آیا فرد سابقه شکستگی به علت ترومای خفیف (شکستگی های استئوپروتیک: این نوع شکستگی با حداقل تروما مثلا افتادن از حالت ایستاده رخ می دهد) بعد از 45 سالگی را دارد؟

بله

خیر

آیا فرد دچار یانستگی زودرس (قبل از 45 سالگی) شده است؟

بله

خیر

آیا فرد سابقه مصرف استروئید به مدت بیش از 6 ماه و با دوز بیشتر از 5 میلی گرم را دارد؟ (راهنما)

بله

خیر

وزن

60

کیلوگرم

بعدی

بازگشت

کنترل بیماری استئوپروز و پیشگیری از بروز شکستگی ناشی از آن - غیر پزشک

طبقه بندی

نیاز مند دانسیتومتری

اقدامات

ارجاع به پزشک

در صورتی که فرد قبلا سابقه انجام دانسیتومتری دارد تومیه شود نتایج آنرا همراه خود نزد پزشک ببرد.

توضیحات

تایید نهایی

ارجاع

گزارش پایلوت برنامه کنترل بیماری پوکی استخوان و پیشگیری از بروز شکستگی‌های ناشی از آن
۱۴۰۳

نام دانشگاه	گروه هدف	تعداد غربالگری شده	نیازمند دانسیتومتری	ارجاع به کارشناس تغذیه	استنوپروز شناسایی شده	استنوپنی شناسایی شده	شروع درمان
دانشگاه های مجری پایلوت	267871	15725	3772	2087	473	625	314

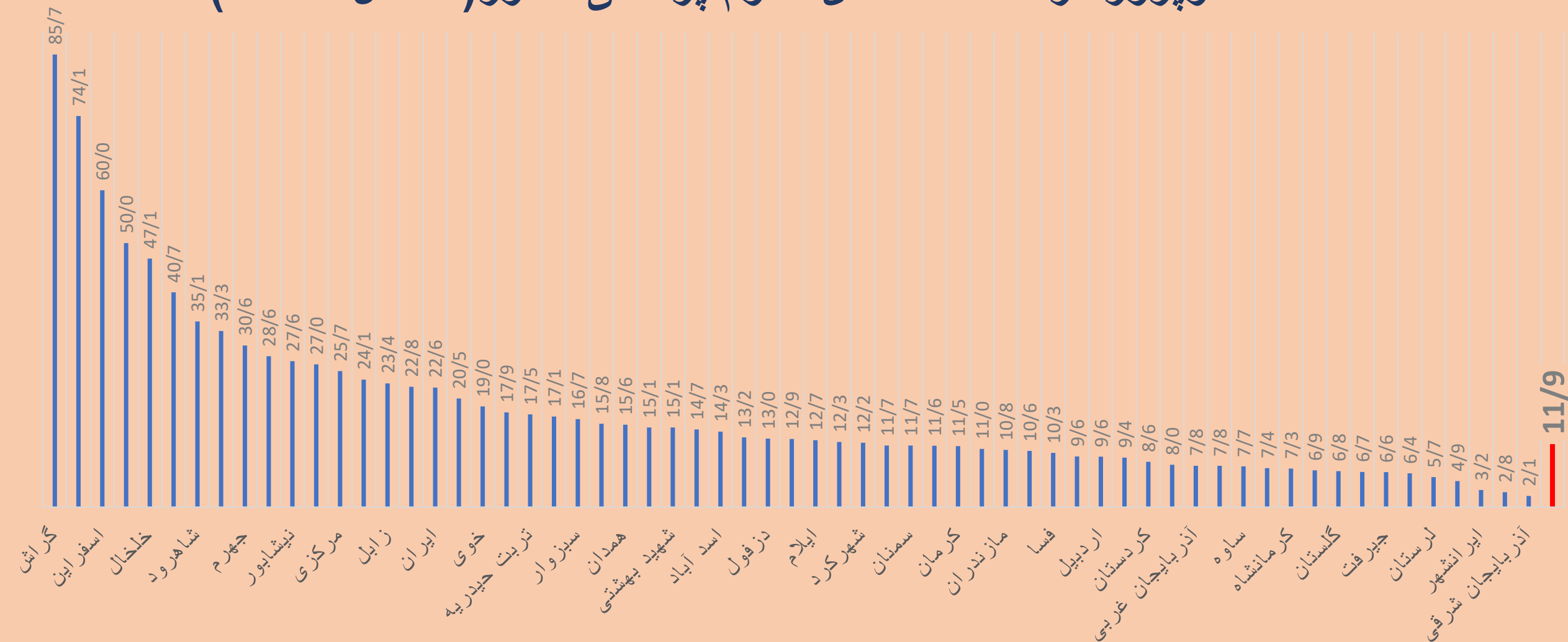
**دوره مجازی اصول مدیریت و درمان استئوپروز در
دانشگاه های علوم پزشکی کشور**

با توجه به اهمیت ارائه خدمات با کیفیت و استاندارد به بیماران و گروه‌های در معرض خطر شکستگی توسط تیم درمانگر، این دفتر با همکاری مرکز تحقیقات استئوپروز دانشگاه علوم پزشکی تهران، دوره مجازی اصول مدیریت و درمان استئوپروز را راه‌اندازی نمود.

هدف کلی این دوره ارائه اصول سلامت استخوان، پیشگیری، تشخیص، درمان و پیگیری و همچنین آموزش تشخیص بیماری با هدف توانمندسازی پزشکان عمومی و پزشکان خانواده شاغل در سیستم PHC در سطح کشور ایران نسبت به تشخیص به موقع، ارزیابی اصولی بیماران، درمان دقیق و متناسب با شرایط بیمار و پیگیری و بازتوانی بیماران مبتلا به پوکی استخوان است.

ادغام این آموزش ها در بسته های آموزشی پزشکان خانواده و نظام ارجاع و رصد نحوه ارایه خدمات و بکارگیری درمان استاندارد با توجه به ظرفیت پایش در این برنامه، کیفیت ارایه خدمات را بهتر نموده و دسترسی مردم را افزایش می دهد.

درصد پزشکان آموزش دیده دوره مجازی اصول مدیریت و درمان استئوپروز در دانشگاه های علوم پزشکی کشور (تا سال ۱۴۰۲)

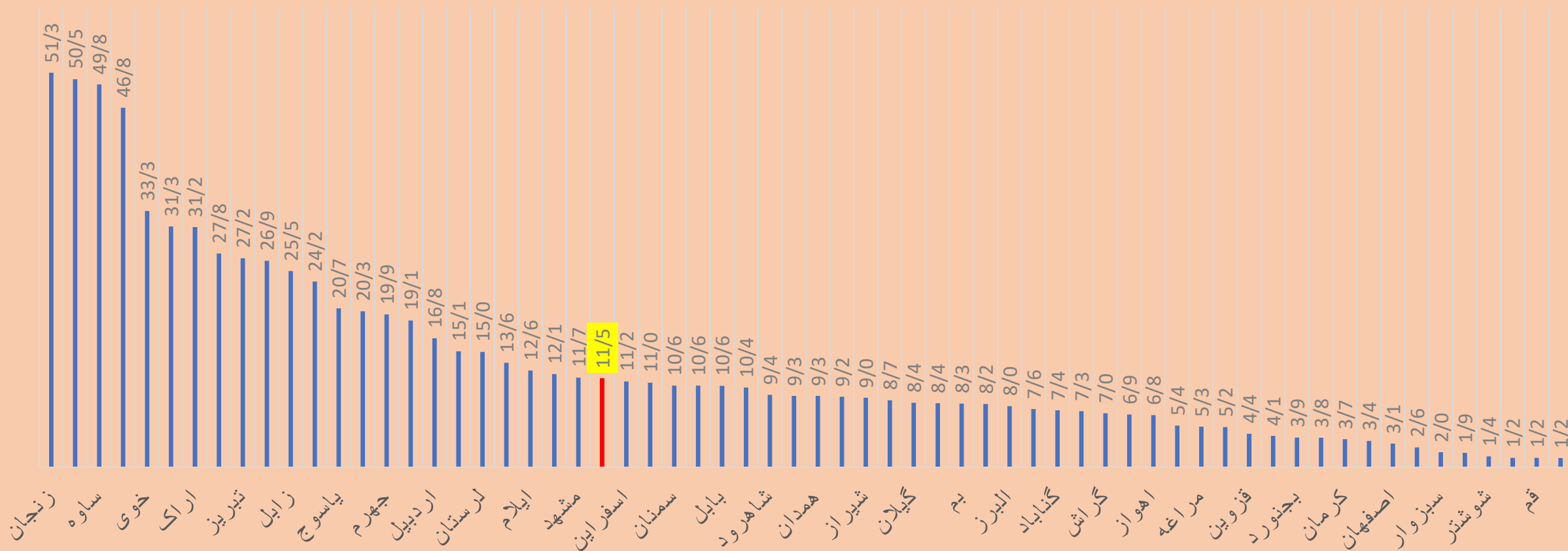

برگزاری پویش ملی پوکی استخوان

اجرای پویش ملی پوکی استخوان از سال ۱۳۹۸ با همکاری معاونت بهداشت دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، با هدف آموزش زنان ۵۰ سال و بالاتر و با تاکید بر عوامل خطر ایجاد کننده بیماری به منظور ترغیب گروه در معرض خطر برای مراجعه جهت تشخیص به موقع و شروع به هنگام درمان پس از تشخیص قطعی و همچنین ارتقاء آگاهی عموم مردم در خصوص بیماری، عوامل خطر و مداخلات مؤثر پیشگیری؛ هم زمان با بزرگداشت روز جهانی پوکی استخوان در اواخر مهرماه هر سال اجرا می‌گردد.

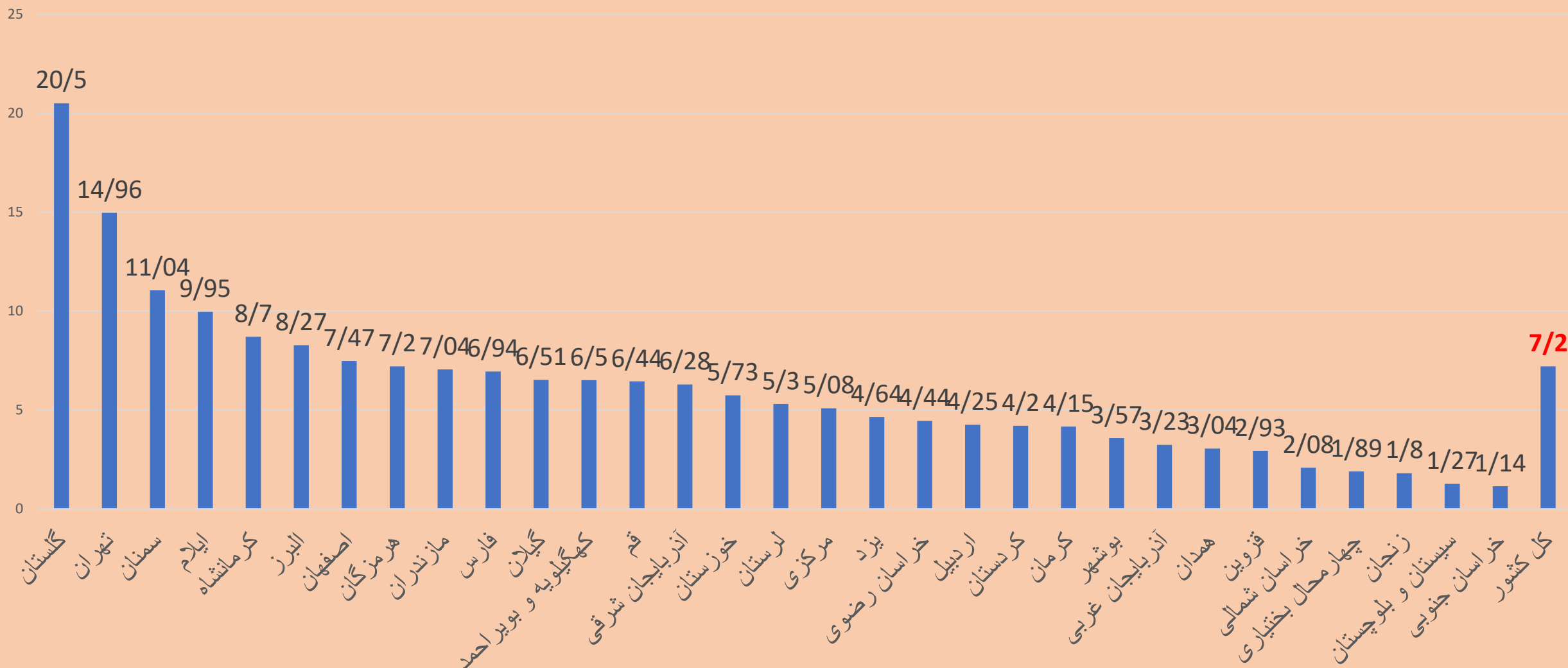
برگزاری سالانه پویش پوکی استخوان همزمان با روز جهانی استئوپروز در کل کشور از سال ۹۷ تا کنون

درصد افراد آموزش دیده در مراکز جامع سلامت و خانه بهداشت در پویش پوکی
استخوان سال ۱۴۰۲

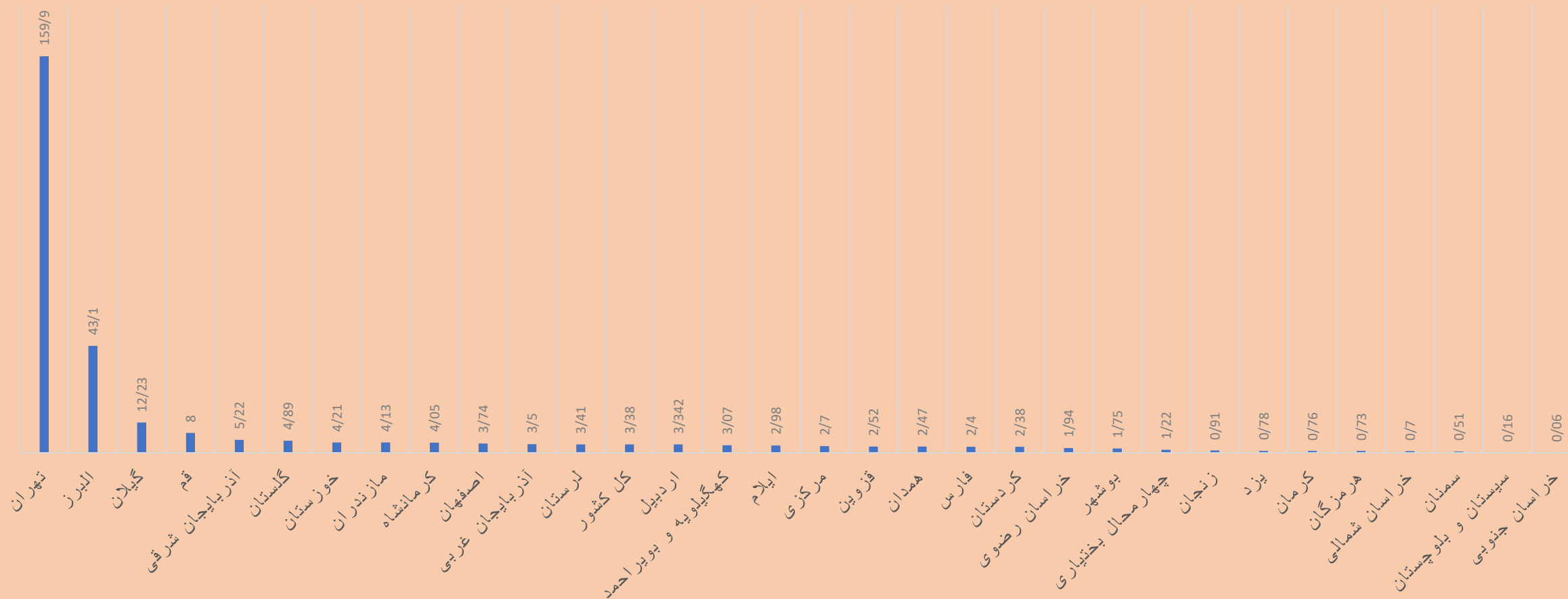
ارزیابی وضعیت دستگاه های دگزا در کشور طی
سال ۱۳۹۸ و ۱۴۰۱

تعداد کل دستگاه های دانسیتومتری به ازای یک میلیون نفر جمعیت در سال ۱۴۰۲

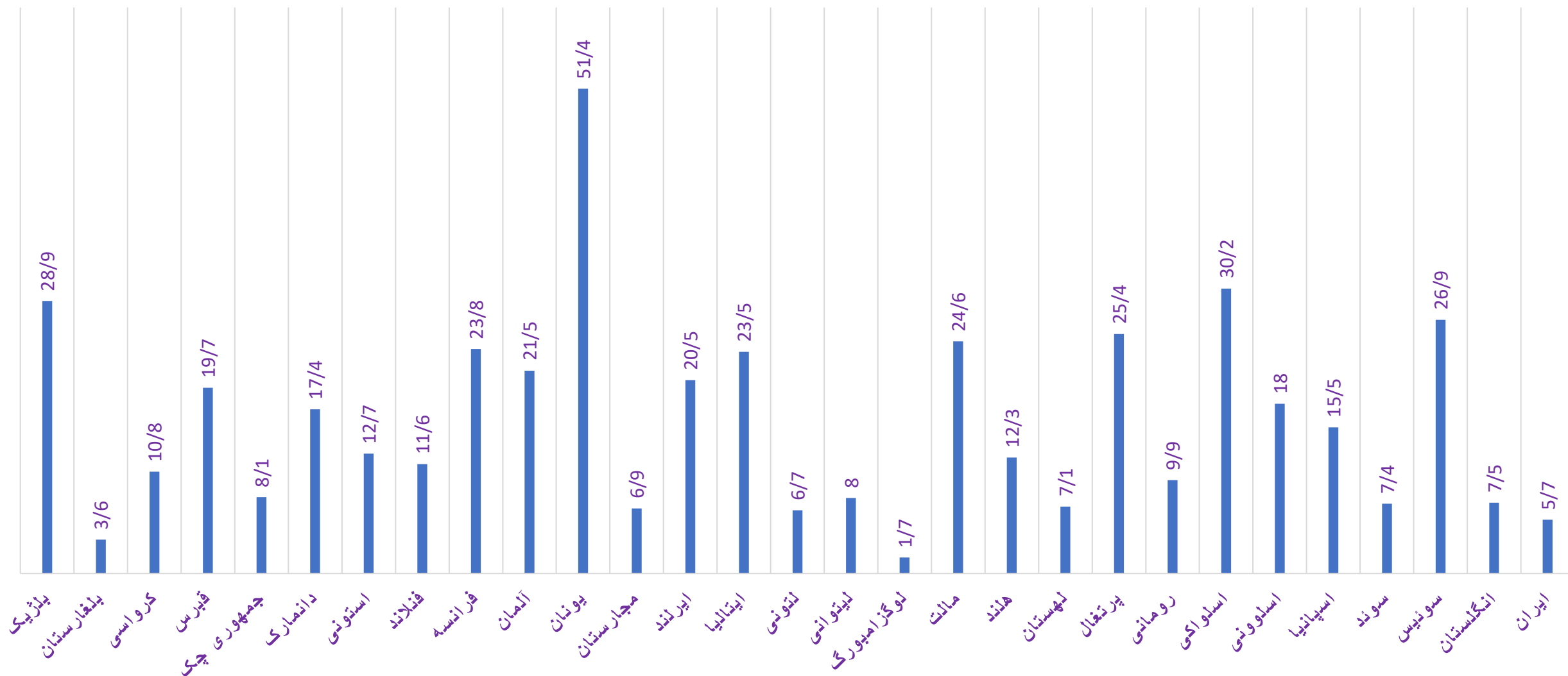

وضعیت دستگاه های دانسیتمتری براساس وسعت (به ازای هر ۱۰۰۰۰ کیلومتر مربع) در استان های کشور

سال ۱۴۰۲

مقایسه تعداد دستگاه دانسیتمتری در ایران به ازای یک میلیون نفر جمعیت با برخی از کشورها

در پناه خدا